

Prikaz knjige**Asya Pisarevskaya i Peter Scholten, *Cities of Migration: Understanding the Diversity of Urban Diversities in Europe*.**

Cham: Springer Nature, 2025., 216 str.

DOI: <https://doi.org/10.11567/met.2026.7>

Ova znanstvena monografija istražuje načine na koji se urbane različitosti mogu same po sebi razlikovati. U kontekstu migracija, niti jedan grad nije isti: oni se razlikuju prema udjelu i heterogenosti useljenika, te njihovoj prostornoj distribuciji, kao i drugim faktorima poput, primjerice, povijesti i tipova mobilnosti, mogućnostima koja lokalna ekonomija pruža, politikama kojima neki grad može poticati inkluziju imigranata, itd. Proučavajući gradove u Njemačkoj, Francuskoj, Italiji i Nizozemskoj, autori se u istraživanju koriste mješovitom metodom: sustavnom analizom literature, statističkih podataka, kvalitativnim istraživanjem 16 odabranih gradova i komparativnom analizom rezultata putem koje je stvorena tipologija urbanih različitosti. Knjiga je objavljena na stranici IMISCOE-a i dostupna je za besplatno preuzimanje.

U prvom poglavlju objašnjavaju se motivi pisanja knjige, te smještanje u kontekst postojeće literature. Naime, ova knjiga nastavak je lokalnog obrata (*local turn*) u migracijskim studijama, kada se istraživački fokus premješta s nacionalnih država na lokalne sredine poput gradova, te na instrumente političkog upravljanja (*governance*) kojim lokalne sredine raspolažu u kreiranju vlastitih poli-

tika, često drugačijim od nacionalnih. Međutim, slično tome kako je proučavanje lokalnih sredina bilo zanemareno, unutar lokalnog obrata najviše je pozornosti posvećeno specifičnim vrstama gradova, kao što su tzv. „superrazličiti gradovi“ (*superdiverse*) koji su heterogeni po različitim demografskim karakteristikama (etnicitet, religija, jezik, rasa, itd.) i tzv. „globalni gradovima“, koji su visokopozicionirani u svjetskoj ekonomiji. No većina gradova ne pripada tim dvama opisima, te je cilj ovog grada istražiti, kao što kaže naslov, „različitosti urbanih različitosti“ (*diversity of urban diversities*).

U drugom poglavlju se deduktivnom analizom literature istražuju relevantne dimenzije i faktori koji oblikuju različitost urbanih različitosti. Najprije su analizom sedam uvodnika specijalnih izdanja vodećih časopisima (JEMS i ERS) prepoznati trendovi u migracijskim studijama. Iz njih su izdvojene dvije glavne dimenzije: urbana različitost (volumen i varijabilnost migranata) i urbana segregacija (prostorna distribucija migranata); ali i tri grupe faktora koje su povezane s njima: mobilnosti, nejednakosti i političko-institucionalni kontekst. Na temelju tih pet dimenzija provedena je bibliometrijska analiza nad 591 sažetkom kako bi se ustvrdili podfaktori koji će se kvalitativno istražiti na primjeru 16 gradova (4. – 7. poglavlje).

Prije primjene tog konceptualnog okvira na konkretne gradove, potrebno ih je odabrati po određenim kriterijima, što se čini u trećem poglavlju. U prvom koraku se u svrhu identificiranja konfiguracija različitosti analiziraju volumen, varijabilnost i

prostorna distribucija prve generacije migranata, što se čini putem skupa podataka za 2011. godinu. Harmonizirani podaci dostupni su za četiri države (Njemačku, Francusku, Italiju i Nizozemsku), te u ovu analizu ulaze 293 „funkcionalna urbana područja“ (FUA), što podrazumijeva gradove i njihovu okolicu. Podaci su mapirani pomoću dvaju indeksa (prvi se odnosi na volumen i varijabilnost, a drugi za segregaciju) čiji medijani čine x i y osi na dijagramu raspršivanja. Iz svakog od četiriju kvadranta grafa odabrana su po četiri grada (svaki iz jedne države – sveukupno 16 gradova), koji će se, koristeći konceptualni okvir, kvalitativno analizirati (4. – 7. poglavlje) na primarnim i sekundarnim podacima (do 2019. godine), intervjuima s lokalnim ekspertima i dostupnoj literaturi.

Četiri klastera (4. – 7. poglavlje) jesu:

1. klaster: *visoka segregacija i niska raznovrsnost*. Odabrani gradovi: Konstanz (DE), bogati grad uz granicu sa Švicarskom; Pariz (FR), s vrlo raznolikim profilom migranata i dugom poviješću useljavanja; Parma (IT), s poljoprivrednom i prehrambeno-industrijskom privredom i sveučilištem; i Hilversum (NL), koji je središte nizozemskih medijskih kuća i nekoliko multinacionalnih kompanija.

2. klaster: *visoka segregacija i visoka raznovrsnost*. Odabrani gradovi: Ingolstadt (DE), sa snažnom industrijom i dvama sveučilištima; Nîmes (FR), turistički grad s tekstilnom industrijom; Modena (IT), s automobilskom, tekstilnom i mesnom industrijom; i Rotterdam (NL), grad s najvećom lukom u Europi koji prolazi kroz ekonomsku restrukturaciju.

3. klaster: *niska segregacija i visoka raznovrsnost*. Odabrani gradovi: Plauen (DE), stagnirajući gradić na granici s Češkom sa značajnim anti-migrantskim pokretom; Vannes (FR), bretonski grad sa segregiranim planskim naseljima na urbanoj periferiji; Consenza (IT), na jugu Italije pa je privremeni dom za mnoge migrante koji prelaze Mediteransko more; i Leeuwarden (NL), najveći grad u Friziji, čija poljoprivredna industrija doživljava ekonomski pad.

4. klaster: *niska segregacija i niska raznovrsnost*. Odabrani gradovi: Dessau-Roßlau (DE), istočnonjemački grad koji je padom Željezne zavjese ušao u ekonomsku i demografsku krizu; Rouen (FR), najveći grad u Normandiji i studentski grad; Viareggio (IT), turistički grad s proizvodnjom luksuznih jahti; i Doetinchem (NE), manji industrijski grad koji uglavnom privlači unutarnje migrante iz ruralne okolice.

Nakon kvalitativne analize 16 gradova, u osmom poglavlju su podaci o njima sustavno analizirani putem kvalitativne komparativne analize (QCA), nakon koje je stvorena tipologija pet različitih tipova migracijskih raznovrsnosti:

I. *Superrazličiti gradovi* (Pariz, FR, Parma, IT) – vrlo visoka različitost po volumenu i varijabilitetu, te niska segregacija; duga migracijska povijest i raznovrsnost po mnogim kriterijima; snažna ekonomija, ali i prisutna nejednakost; uglavnom univerzalistička politika

II. *Poslijeindustrijski gradovi* (Ingolstadt, DE; Nîmes, FR; Modena, IT; Rotterdam, NL) – visoka različitost i segregacija; duga povijest migracije,

ali povezana uglavnom uz radne migracije; snažne, ali i specifične ekonomske mogućnosti; integracijske politike

III. *Gradovi srednje klase* (Konstanz, DE; Hilversum, NL) – visoka različitost i niska segregacija; duga povijest migracija i diversificirane kategorije; snažna ekonomija s često specifičnim mogućnostima za migrante; univerzalističke i interkulturalne politike

IV. *Podijeljeni gradovi* (Plauen, DE; Vannes, FR; Cosenza, IT; Leeuwarden, NL) – umjerena različitost i visoka segregacija; nizak stupanj migracije i specifične migrantske kategorije; visok stupanj nejednakosti reflektiran u migrantskim grupama; integracijske i recepcijske politike

V. *Marginalni migracijski gradovi* (Dessau-Roßlau, DE; Rouen, FR; Viareggio, IT; Doetinchem, NL) – relativno niska različitost i niska segregacija; niska različitost i slabe ekonomske mogućnosti za migrante; visok stupanj nejednakosti reflektiran u migrantskim grupama; politike često nisu prisutne, no kada jesu, onda su integracijske.

U posljednjem poglavlju autori sumiraju rezultate, navode nedostatke i daju prijedloge za buduća istraživanja. Stvaranjem tipologije prepoznato je da gradovi koji pripadaju istom tipu, imaju mnogo zajedničkih karakteristika usprkos pripadanju različitim nacionalnim okvirima, čime je potvrđena važnost proučavanja lokalnog konteksta. Također, s obzirom na to da je tipologija samo teorijski konstrukt, gradovi nikad nisu čisti tip, a imaju i dinamičnu dimenziju, pa se vremenom mogu približavati drugim tipovima. Kao metodološki nedostatak navode manjak novijih podataka, nedovoljno informacija o pojedinim dimenzijama (npr. o nejednakosti) te ograničen broj država s harmoniziranim podacima. Osim toga, autori stoje iza odluke da se zbog etičkih razloga uglavnom analizira samo prva generacija zato što se potomci migranta ne identificiraju migrantima. Kao prijedlozi za buduća istraživanja navode komparaciju s državama drugih kontinenta, promatranje dinamike gradova između tipova i jedinstven način prikupljanja europskih podataka.

Ilian Gogić
Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu